

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE LITERE
CATEDRA DE LIMBA ROMÂNĂ ȘI FILOLOGIE ROMANICĂ

CURRICULUM

la unitatea de curs

Metodologia și etica cercetării

Ciclul II	studii superioare de masterat
Codul și denumirea domeniului general de studii	011 Științe ale educației
Codul și denumirea domeniului de formare profesională:	0114. Formarea profesorilor
Denumirea programului de master	Didactici moderne ale disciplinelor filologice Didactica limbii române în școala alolingvă Didactica literaturii universale
Forma de învățământ	cu frecvență

Autor: Gheorghe POPA,
dr. hab., prof univ.

BĂLȚI, 2021

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de limba română și filologie romanică

Proces-verbal nr. 1 din 16 septembrie 2021

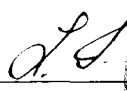
Șefa Catedrei de limba română și filologie romanică

conf. univ., dr. Elena LACUSTA

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Litere

Proces-verbal nr. 2 din 21 septembrie 2021

Decanul Facultății de Litere

conf. univ., dr.

Informații de identificare a cursului

Facultatea de Litere

Catedra de limbă română și filologie romanică

Domeniul general de studiu: 011. *Științe ale educației*

Domeniul de formare profesională la ciclul II: 0114. *Formarea profesorilor*

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab.	L. ind.		
F.02.O.007 (denumirea programului de master – <i>Didactici moderne ale disciplinelor filologice</i>)	5	150	16		24	110	E	Limba română
F.02.O.007 (denumirea programului de master – <i>Didactica limbii române în școala alolingvă</i>)	5	150	16		24	110	E	Limba română
F.02.O.007 (denumirea programului de master – <i>Didactica literaturii universale</i>)	5	150	16		24	110	E	Limba română

Anul și semestrul: anul I, semestrul II

Statutul: disciplină obligatorie

Integrarea cursului în programul de studii: Cursul *Metodologia și etica cercetării* se înscrie în tradiția de cercetare structurală, având ca obiect de bază dezvoltarea culturii științifice a masteranzilor și conștientizarea existenței a diverse aspecte ce presupune o cercetare științifică.

Scopul cursului este de a familiariza masteranzii cu principalele metode utilizate în activitatea investigativă și cu normele de conduită onestă în cercetare.

Competențe prealabile:

Cursul *Metodologia și etica cercetării* presupune cunoștințe de la cursul de *Introducere în cercetare* care a avut ca finalități de studii următoarele:

- utilizarea tehnologiilor informaționale pentru documentare, exersare și producere de text;

- utilizarea surselor lexicografice, enciclopedice, literare și metaliterare de documentare în domeniul filologiei moderne;
- selectarea și accesarea surselor necesare pentru redactarea textului scris;
- explicarea faptelor de limbă atestate în texte de diferite stiluri funcționale etc.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

Competențe profesionale:

CP1.4. Utilizarea adecvată și argumentarea folosirii conceptelor, principiilor, teoriilor din domeniile științelor filologice și ale educației în activitatea profesională;

CP2.1. Stabilirea noilor orizonturi strategice și a unor contexte complexe/mai largi în care pot fi aplicate conceptele, teoriile și metodele de bază din domeniile științelor filologice și ale educației;

CP3.2. Explicarea și interpretarea metodelor folosite pentru soluționarea unor probleme complexe de instruire și educație;

CP4.5. Aplicarea cadrului conceptual al specializării la elaborarea de proiecte profesionale specifice învățământului preuniversitar;

CP5.3. Aplicarea principiilor și metodelor de bază ale specializării pentru conceperea, proiectarea și evaluarea activităților didactice;

CP6.2. Utilizarea cunoștințelor de bază ale domeniului de specializare în vederea elaborării unor puncte în stare să explice și să interpreteze variate situații lingvistice și literare în relația lor cu orizontul cultural și științific al epocii actuale.

Competențe transversale:

CT1. Prestarea de activități de predare-învățare și evaluare la domeniul de specializare.

CT2. Realizarea unor activități didactice și educaționale concepute și desfășurate în echipă.

CT3. Punerea în valoare a respectului pentru identitate, limbă, ierarhie culturală.

Finalitățile cursului:

La sfârșitul cursului, studenții vor fi capabili:

- să conștientizeze necesitatea de a-și dezvolta deprinderi pentru o gândire creatoare de sine stătătoare și pentru o completare și îmbogățire sistematică a cunoștințelor, renunțând la atitudinea consumist-pasivă față de știință;
- să-și pună în evidență capacitatea de a iniția și a realiza o lucrare cu semnificație științifică;
- să aplice în cercetare cunoștințele dobândite pe parcursul perioadei de studiu;
- să confirme însușirea unor deprinderi de muncă intelectuală, într-o manieră organizată, desfășurată în conformitate cu rigourile cercetării științifice;
- să abordeze o problemă relevantă pentru progresul cunoașterii;
- să dovedească o gândire științifică prin relevarea ideilor formulate, metodelor utilizate și a coerenței rezultatelor obținute;
- să prezinte puncte personale de reflecție critică asupra temei cercetate.

Conținuturi:**a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de prelegeri**

Nr.	Conținuturi	Nr. ore	Bibliografie
Tema 1	Metodologia și etica cercetării științifice: disciplină de studiu a) Observații preliminare; b) Conceptul de paradigmă în știință; c) Integrarea și diferențierea în știință; d) Relațiile ei cu alte științe.	4	Popa 2013, p. 6-10; Rădulescu, p. 9-15; Арнольд, p. 6-8.
Tema 2	Științele limbajului – științe ale culturii a) Arborescența lingvisticii; b) Actualitatea și perspectivele investigațiilor interdisciplinare ale limbii; c) Tendințe și orientări în lingvistica actuală; d) Cercetarea științifică: cerințe metodologice generale.	4	Coșeriu 2016, p. 23-44; Frâncu; Popa 2013, p. 24-29; <i>Tratat</i> , p. 74-76.
Tema 3	Alegerea și argumentarea temei de cercetare a) Exigențe față de o lucrare științifică; b) Alegerea obiectului de cercetare; c) Premizele unei teme disertabile; d) Intitularea tezei.	2	Beaud, p. 111; Eco, p. 17-50; Rădulescu, p. 59-75; Арнольд, p. 63-67.
Tema 4	Elaborarea lucrării a) Identificarea și ierarhizarea surselor bibliografice; b) Criterii de selectare a materialului factologic; c) Rolul intuiției și imaginației în cercetare; d) Structura lucrării.	2	Albarello 2003, p. 52; Beaud, p. 58; Neacșu, p. 20; Rădulescu, p. 81-90; Арнольд, p. 72-83.
Tema 5	Împrumutul de idei a) Conceptele de „etică” și „bună conduită” cu referire la cercetarea științifică; b) Citare, autocitare, parafrizare și plagiere; c) Modalități de utilizare a aparatului de referire.	2	<i>CEDP</i> ; Eco, p. 168-181; <i>GSA</i> , p. 31; Niță, p. 24-26; Rădulescu, p. 113-119; Șimandan <i>et alii</i> , p. 9-11.
Tema 6	Susținerea tezei a) Pregătirea pentru susținere; b) Dificultățile expunerii orale; c) Rolul paralimbajului; d) Susținerea propriu-zisă a tezei.	2	Andronescu, p. 68; Arcand <i>et alii</i> , p. 308; Ivan, p. 90-94; Rădulescu, p. 144-151.

		16	

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de laborator

Nr.	Conținuturi	Nr. de ore	Bibliografie
Tema 1	Metodologia lingvistică – parte integrantă a cercetării faptelor de limbă a) Principii ale cunoașterii științifice; b) Relația metodologie – metodă – metodică – procedeu; c) Continuitatea și etica în știință.	3	Bachelard, p. 239-240; Rădulescu, p. 15-29; Арнольд, p. 8-9; 136-138.
Tema 2	Caracterul specific al lingvisticii ca știință a) Unitatea în diversitate a fenomenelor de limbă și/sau lingvistice; b) Relațiile dintre lingvistică și alte științe; c) Principiile lingvisticii ca știință a culturii (după E. Coșeriu).	4	Coșeriu 1992, p. 5-12; Munteanu, p. 25-39; Popa 2012, p. 337-343.
Tema 3	Tipologia lucrărilor științifice a) Referatul; b) Recenzia; c) Eseul; d) Teza de licență; e) Teza de master; f) Teza de doctorat.	2	Gherghel; GSA, p. 5-18.
Tema 4	Metode de cercetare a faptelor de limbă a) Metode tradiționale (ipoteza, experimentul, inducția, deducția, metoda dialecticii, metoda logică, metoda comparativ-istorică, geografia lingvistică); b) Metode moderne: matematice (statistica), analitice (analiza funcțională, analiza componentială, analiza distribuțională, analiza în constituenți imediați, metoda generativ-transformațională); c) Valoarea, complementaritatea și limitele metodelor de cercetare în lingvistică.	3	Irimia, p. 42-86; Munteanu, p. 97-151; Rădulescu, p. 40-44.
Tema 5	Etica și conduita în cercetare a) Codul de reguli în cercetare; b) Speciile conduitei incorecte;	2	<i>CEDP</i> ; Niță, p. 25-27; Șimandan <i>et alii</i> , p. 27-28.

	c) Conduita corectă în redactare și publicare; d) Intenționat vs. neintenționat în conduita cercetării; e) Sfaturi pentru începători.		
Tema 6	Documentarea a) Selectarea surselor de documentare; b) Stocarea informației teoretice. Sugestii practice; c) Aparatul bibliografic (documente primare și documente secundare); d) Documentarea – un spațiu deschis.	2	GSA, p. 23-28; Rădulescu, p. 84-100; Stoica; Арнольд, p. 123-132.
Tema 7	Redactarea a) Preliminarii; b) Etapa de incubație a ideilor; c) Particularitățile expunerii științifice; d) Definițiile; e) Normele de redactare; f) Alte „ingrediente” ale unei lucrări științifice (corpul lucrării, punerea în pagină ș.a.).	2	GRTD, p. 10-12 ; Rădulescu, p. 100- 112; Арнольд, p. 122.
Tema 8	Metalimba cercetării a) Preliminarii; b) Exigențe față de termeni; c) Vulnerabilitatea terminologiei; d) Metalimba grafică (simbolistica de litere, abrevieri, scheme, hărți, plăci, grafice, analiza vectorială, fotografii); e) Sugestii pentru începători.	2	GSA, p. 21-23; Арнольд, p. 84-93; 96-111.
Tema 9	Redactarea finală a) Cerințe ale redactării; b) Recitirea și corectarea textului; c) Cuprinsul (tabla de materii); d) Indexurile; e) Anexe; f) Glosarul	2	GRTD, p.25-31; Rădulescu, p. 131-136.
Tema 10	Evaluarea unei lucrări de cercetare a) Preliminarii; b) Grile de evaluare: 1) Evaluarea formei 2) Evaluarea metodei 3) Evaluarea conținutului 4) Evaluarea globală.	2	Rădulescu, p. 137-140.
		24	

Strategii de predare-învățare utilizate:

Realizarea obiectivelor și a conținutului cursului se va efectua prin aplicarea metodelor clasice și a strategiilor de tip inductiv-deductiv, algoritmizat, evaluativ-situativ, prin tehnicile de dezvoltare a gândirii critice/creative: dezbaterile, reflexia, lectura comentată, discuțiile ghidate ș. a. Se va urmări îmbinarea optimă a metodelor clasice cu cele moderne.

Se vor aplica metodologii de instruire pentru: învățare în bază de problemă, studii de caz, învățare colaborativă, învățare în echipă etc., precum și în bază de instrumente de învățare online: email, instrumente de comunicare sincronă (*meet.google.com* etc.), instrumente pentru crearea prezentărilor (*Power Point, Prezi* etc.), biblioteci, dicționare, hărți și enciclopedii online (Google Books, Dexonline etc.).

Activitățile de lucru individual vor viza studiul unor aspecte particulare ce țin de modul de manifestare a categoriilor semantico-funcționale în limba; analiza unor concepte; evidențierea modalităților de materializare a categoriilor semantico-funcționale în limbi concrete.

Nr.	Activități/Unități de conținut	Nr. ore	Mod de realizare	Evaluare
1.	Cele cinci principii coșeriene ale lingvisticii ca știință a culturii	10	individual	Eseu lingvistic/ de sinteză
2.	Elemente de metodologie a cercetării	10	individual	Redactarea titlului unei teme de cercetare și planul provizoriu al temei propuse
3.	Cele zece teze coșeriene despre esența limbajului și a semnificației	10	individual	Redactarea unui minidicționar de definiții și exemplificări
4.	Studiul lui D. Irimia „Gramatica între teoria limbii și perspectiva didacticii”	20	individual	Delimitați 4-5 teze din teoria limbii și din didactică
5.	S. Pușcariu „Limba română. Privire generală”	20	individual	Dezvăluți esența observațiilor lui S. Pușcariu: „O mulțime de cuvinte, forme și construcții nu înseamnă o limbă”
6.	Analiza unui studiu din domeniul lingvisticii	25	individual	Redactați o recenzie a unui studiu (la liberă alegere)

Evaluare:

Formula pentru calculul notei finale este $N_f = N_c \times 0,5 + N_e \times 0,5$, unde N_f – nota finală, N_c – nota reușitei curente, N_e – nota de la examen.

a) Chestionar

1. Obiectul de studiu al disciplinei „Metodologia și etica cercetării”
2. Conceptul de „paradigmă” în știință
3. Integrarea și diferențierea în știință
4. Științele limbajului

5. Investigația științifică: cerințe metodologice generale
6. Tipurile de lucrări științifice: particularități
7. Alegerea și argumentarea temei de cercetare
8. Identificarea și ierarhizarea surselor bibliografice
9. Criterii de selectare a materialului factologic
10. Speciile conduitei incorecte în cercetare
11. Conduita corectă în redactare și publicare
12. Selectarea surselor de documentare
13. Particularitățile expunerii științifice
14. Metalimba cercetării
15. Dificultățile expunerii orale a lucrării științifice

b) Finală

Test de evaluare (mostră)

1. Enumerați speciile conduitei incorecte în cercetare (10p.)
2. Comentați criteriile de selectare a surselor bibliografice și a materialului factologic (10p.)
3. Sintetizați dificultățile expunerii orale a lucrării științifice (10p.)

Barem de notare

Puncte	30	29-27	26-24	23-20	19-15	14-10	9-7	6-5	4-3	2-1
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Bibliografie:

Luc Albarello, *Apprendre a chercher. L'acter social et la recherché scientifique*, 2 edition. Bruxelles: De Boeck Universite, 2003.

Șerban C. Andronescu, *Tehnica scrierii academice*, București: Editura Fundației „România de mâine”, 1997.

Richard Arcand, Nicole Bourbeau, *La communication efficace. De l'intention aux moyens d'expression*, Bruxelles: De Boeck Universite, 1998.

Gaston Bachelard, *La formation de l'esprit scientifique. Contribution a une psychanalyse de la connaissance objective*. Quatrieme edition, Paris: Librairie Philosophique J. Vrin, 1965.

Michel Beaud, *L'art de la these. Comment preparer et rediger une these de doctorat, un memoire de D.E.A. ou de maitrise ou tout autre travail universitaire*, Paris: Edition La Decouverte, 1997.

Codul de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic. Anexă la Decizia CC al ANACEC nr. 7 din 18 decembrie 2018.

Eugeniu Coșeriu, *Principiile lingvisticii ca știință a culturii*. În: Studia Univ. Babeș-Bolyai, Philologia, XXXII, 1992, nr. 1-2.

Eugeniu Coșeriu, Dorel Fînaru, Dumitru Irimia, *Științele limbajului*. În: *Mic tratat de teorie a limbii și lingvistică generală*. Ediție îngrijită, note, comentarii și bibliografie de Dorel Fînaru, Iași: Casa Editorială Demiurg, 2016.

Umberto Eco, *Cum se face o teză de licență. Disciplinele umaniste*. În românește de George Popescu, Craiova: Editura Pontica, 2000.

Constantin Frâncu, *Curenți și tendințe în lingvistica secolului nostru*. Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași: Casa Editorială „Demiurg”, 1999.

Nicolae Gherghel, *Cum să scriem un articol științific*, București: Editura Științifică, 1996.

Ghid de redactare a tezei de doctor/ doctor habilitat. Anexă la Decizia CC al ANACEC nr.5 din 18 decembrie 2018.

Ghid pentru scrierea academică. București: Editura ANIMV, 2016 // <https://animv.ro/wp-content/uploads/2016/10/Ghid-pentru-scrierea-academic%C4%83.pdf>

Dumitru Irimia, *Curs de lingvistică generală*. Ediția a III-a. Ediție îngrijită, cuvânt-înainte, note și mic dicționar de autori citați de Ioan Milică. Postfață de Ilie Moisiuc, Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011.

Loredana Ivan, *Cele mai importante 20 de secunde*. Competența în comunicarea verbală, București: Editura Tritonic, 2009.

Eugen Munteanu, *Introducere în lingvistică*, Iași: Editura Polirom, 2005.

Ioan Neacșu, *Metode și tehnici de învățare eficientă*, București: Editura Militară, 1990.

Adrian Niță, *Metodologia și etica cercetării științifice*.

Gheorghe Popa, *Lingvistica arborescentă vs lingvistica integrală*. În: *Filologia modernă: realizări și perspective în context european*. Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară: *În memoriam* acad. S. Berejan, ediția a IV-a, 10-12 noiembrie 2010, Chișinău, 2012.

Gheorghe Popa, *Epistemologia și metodologia lingvisticii*, Bălți: Presa universitară, 2013.

Mihaela Șt. Rădulescu, *Metodologia cercetării științifice. Elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006.

Tratat de lingvistică generală, București: Editura Academiei, 1971.

Dan Stoica, *Curs de metode bibliografice de cercetare*, Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2000.

M. Șimandan, Ciprian Mureșan, *Etica cercetării științifice*, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, 2015.

Ирина Владимировна Арнольд, *Основы научных исследований в лингвистике*. Изд. третье, Москва: Книжный дом «Либроком», 2011.